

Julia Kärkkäinen

Turvallinen matkailu Välimeren alueen maissa naisten näkökulmasta

Restonomi

Matkailu

Syksy 2024

KAMK • University
of Applied Sciences

Tiivistelmä

Tekijä: Kärkkäinen Julia

Työn nimi: Naisten turvallinen matkailu Välimeren maissa

Tutkintonimike: Restonomi (AMK), matkailu

Asiasanat: Välimeren alueen maat, turvallisuus, naisten matkailu, seksuaalinen häirintä, kulttuurilliset erot

Matkailuturvallisuus on erityisen tärkeä aihe matkailualalla. Tämä opinnäytetyö tarkastelee naisten matkailukokemuksia Välimeren alueella, keskittyen erityisesti turvallisuuden ja seksuaalisen häirinnän teemoihin. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaisia haasteita naiset kohtaavat matkustaessaan ja miten nämä kokemukset vaikuttavat heidän matkailukäyttäytymiseensä sekä millä keinoin ikäviä matkustuskokemuksia voisi vähentää. Työn keskeisiä käsitteitä ovat Välimeren alueen maat, turvallisuus, naismatkailu, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä seksuaalinen häirintä.

Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää naisten matkustusturvallisuutta Välimeren alueen maissa. Tarkoituksena on tutkia, missä Välimeren kohteissa naiset ovat kokeneet häirintää sekä mitkä tekijät vaikuttavat fyysisen koskemattomuuden rikkoutumiseen. Näitä fyysiseen koskemattomuuteen kuuluvia asioita ovat esimerkiksi seksuaalinen häirintä, sekä väkivalta tai väkivallan uhka.

Työn tavoitteena on levittää tietoisuutta seksuaalisesta häirinnästä Välimeren alueen maissa, miten siihen kannattaisi suhtautua sekä millaista apua tilanteeseen on mahdollista saada hyödyntäen muiden kokemuksia.

Tutkimuskysymyksiäni ovat, että missä ja millaisissa tilanteissa turvattomuutta on esiintynyt, onko matkailijan henkilökohtaiset ominaisuudet, kuten hiusten ja silmien väri, herättänyt ei-toivottua huomiota sekä millaista kyseinen häirintä on ollut, jos sitä on esiintynyt.

Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena, ja vastaajina oli naisia, joilla oli matkailukokemuksia Välimeren maista. Tutkimuksessa käy ilmi, että vaaleahiuksisille matkailijoille häirintää ilmeni enemmän, mikä voi selittyä ulkonäöllisillä eroilla. Myös kulttuuriset erot voivat selittää Välimerellä tapahtuvan häirinnän, sillä siellä tervehtiminen tapahtuu fyysisemmin kuin esimerkiksi Pohjoismaissa. Työ on tärkeä, sillä se tuo matkailualan vastuullisuutta ja häirinnän vähentämisen eteen tehtäviä toimia tietoisuuteen, kuten tietoisuuden lisäämiseen häirinnästä, matkailijoiden ennakkovalmistautumisen tukemiseen ja häirintätilanteisiin puuttumisen tehostamiseen.

Opinnäytetyö toivottavasti avaa keskustelua naisten matkailun turvallisuudesta ja luo pohjaa matkailun kehittämiselle.

Abstract

Author: Kärkkäinen Julia

Title of the Publication: Main Title of the Publication and Possible Subtitle

Degree Title: Bachelor of Hospitality, tourism

Keywords: Safe traveling, women's traveling, Mediterranean countries, sexual harassment, cultural difference

Tourism and travel safety are significant topics in the tourism industry. This thesis examines women's tourism experiences in the Mediterranean region, focusing especially on the themes of safety and sexual harassment. The research aims to discover and understand the challenges women face when traveling and how these experiences affect their travel behavior while considering which methods could be used to reduce unpleasant travel experiences. The central concepts of the work are the Mediterranean Sea, safety, women's tourism, physical and mental integrity, and sexual harassment.

The purpose of the thesis was to investigate the safety of female travel in the countries of the Mediterranean region. The thesis sought to establish in which Mediterranean destinations women have experienced harassment, and the factors that affect the violation of physical integrity. In this case, the breach of physical integrity includes, for example, sexual harassment, as well as violence or the threat of violence.

The work aims to promote awareness of sexual harassment in the countries of the Mediterranean region. In addition, it seeks to examine how such harassment should be dealt with and what assistance has been provided in cases of harassment, based on the experiences of those who have encountered it.

A survey was conducted to discover where and in which situations insecurity occurred, whether the traveller's personal characteristics, such as hair and eye colour, attracted unwanted attention, and the nature of the harassment if it had occurred. The answers to these research questions come from my survey. The responses to the survey provided answers to the research questions.

The research was carried out as a survey, and the respondents were women who have visited Mediterranean countries as tourists. The study shows that blonde-haired travelers were harassed more often, which could be explained by differences in appearance. Cultural differences may also explain harassment in the Mediterranean because greetings are more physical there than, for example, in the Nordic countries. This study is important as it highlights the tourism industry's responsibility and actions to reduce harassment, such as raising awareness of this issue, supporting tourists' preparation, and enhancing intervention in harassment situations.

It is hoped that the thesis will provoke discussion about the safety of women's tourism and create a basis for developing tourism in general.

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Välimeren alueen esittely.....	2
2.1	Välimeren alue sekä alueen suurimmat matkailumaat	2
2.1.1	Espanja	4
2.1.2	Italia	5
2.1.3	Kreikka.....	7
3	Matkustusturvallisuus	9
3.1	Turvallisuus.....	10
3.2	Matkakohteen turvallisuus.....	11
3.3	Matkakohteen valinta	12
3.4	Matkakohteen vetovoimatekijät.....	13
4	Naisten turvallisuuden riskit.....	15
4.1	Ulkonäölliset erot Välimeren maiden ja Pohjoismaiden välillä.....	18
4.2	Turvallisuutta suojaavat tekijät	19
5	Tutkimuksen toteuttaminen.....	21
5.1	Tutkimusongelma.....	21
5.2	Laadullinen tutkimus	22
5.3	Kyselyn laatiminen ja toteutus	23
5.4	Luotettavuus.....	24
6	Kyselyn tulokset.....	26
6.1	Perustietojen tulokset	26
6.2	Seksuaalisen häirinnän tulokset	26
6.3	Seksuaalisen häirinnän ehkäisemisen tulokset	26
6.4	Avunsaaminen ja turvaohjeet matkailussa	27
6.5	Matkailijan ulkonäölliset piirteet	28
6.6	Seksuaalisen häirinnän yleisyys Välimeren alueen maissa	29
7	Pohdinta	31
	Lähteet	33

Litteet

1 Johdanto

Opinnäytetyöni aiheena on naisten turvallinen matkailu Välimeren alueella. Syy, miksi valitsin kyseisen aiheen on se, että olen matkustellut useassa Välimeren maassa ja huomannut niissä tietynlaisia vaaroja, varsinkin nuoriin naisiin liittyviä, sillä turistien ulkonäkö poikkeaa usein paikallisista. Koen, että opinnäytetyö on onnistunut aiheajauksen suhteen, sillä valitsin tarkempaan esittelyyn maat, joissa olen itse matkustanut sekä joissa olen itse kokenut häirintää.

Haluan tutkia, onko muilla naishenkilöillä ollut samanlaisia kokemuksia matkatessaan Välimeren alueella sekä tuoda esille tietynlaisia alueita, jota kannattaa yksin matkatessaan välttää. Aiheesta ei löytynyt aiempaa tietoa, ainakaan Välimeren alueesta.

Opinnäytetyöni tarkoitus on selvittää naisten matkustusturvallisuutta Välimeren alueen maissa. Tarkoituksena on tutkia, missä Välimeren kohteissa naiset ovat kokeneet häirintää, mitkä tekijät vaikuttavat fyysisen koskemattomuuden rikkoutumiseen, millaisia tunteita tällainen toiminta aiheuttaa sekä onko fyysisen koskemattomuuden rikkoontumisella mahdollisia haittavaikutuksia jatkossa matkailun suhteen. Tämä opinnäytetyö painottuu turvallisuuden näkökulmasta henkilökohtaisen fyysisen koskemattomuuden rikkomiseen sekä henkisen koskemattomuuden rikkomiseen.

Työn keskeisenä tutkimusongelmana on naisten turvallisen matkailun häiriintyminen. Tavoitteena on tutkia niitä seikkoja, jotka vaarantavat turvallisen matkailun sekä tutkia tekijöitä, jotka vaikuttavat turvallisen matkailun heikkenemiseen Välimerellä. Työn tavoitteena on lisätä tietoisuutta häirinnästä Välimeren alueella sekä miten siihen kannattaisi suhtautua sekä millaista apua tilanteeseen on mahdollista saada hyödyntäen muiden kokemuksia. Tutkimuksestani hyötyy niin matkailualan toimijat kuin naismatkailijat.

Opinnäytetyöni tutkimuskysymyksiäni ovat, että missä ja millaisissa tilanteissa turvattomuutta on esiintynyt, onko matkailijan henkilökohtaiset ominaisuudet, kuten hiusten ja silmien väri, herättänyt ei-toivottua huomiota sekä millaista kyseinen häirintä on ollut, jos sitä on esiintynyt. Näiden tutkimuskysymysten pohjalta yritän löytää vastausta, jonka avulla olisi mahdollisuus tarjota parempaa ennaltaehkäisevää työtä matkailualalla toimiessani.

2 Välimeren alueen esittely

2.1 Välimeren alue sekä alueen suurimmat matkailumaat

Kun puhutaan Välimeren alueesta, tarkoitetaan maa-alueita, jossa yhdistyy kolme manteretta sekä 21 maata. Välimeren alue houkuttelee turisteja erityisesti risteilyjen sekä historiallisten rakennusten vuoksi. (YSO, 2016.) Välimeren alueella vallitseva ilmasto sijoittuu sen rannikkoalueisiin. Rannikkoalueiden ilmastolle on tyypillistä, että on tuuliset, leudot ja kosteat talvet, kun taas kesät ovat tyyniä, kuumia sekä kuivia. Kevään ilmasto vaihtelee siirtymäkautena sekä syksy on lyhyt. (Salah & Boxer, n.d.)

Kuva 1. Välimeren alueen maiden kartta (Istock photo, 2024).

Välimeren alueen maiden yksi merkittävimmistä tulonlähteistä on matkailu. Esimerkiksi Espanjassa matkailun osa maan BKT:stä on noin 11 %, mutta saarivaltio Maltalla se on jopa 30 % maan BKT:stä. Ilmastonmuutos on kuitenkin suuri uhkatekijä Välimeren alueen maiden matkailulle. Sen uhkina toimii liiallinen kuumuus, joka lisää alueella kuivuutta sekä metsäpalojen riskiä. Uhka koskettaa eniten saaria, joiden talous on riippuvaisin matkailijoista sekä heidän tuomistaan rahavirroista. Epämukava kuumuus voi olla tuskallista turisteille, mikä vähentää matkustusta Välimeren alueelle kesäisin, mutta saattaa lisätä matkailua syksyllä sekä keväälle. (Ilmasto-opas, n.d.) Matkailu myös kuluttaa vesivaroja, hotellien maankäyttö vie asuintiloja paikallisilta, sekä saastuttaa maaperää ja vesistöjä (EEA, 2000).

Välimeren alueen maissa puhutaan monia kieliä, joka pohjautuu monikulttuurisesta historiasta sekä kansojen ja kulttuurien yhteyksistä. Välimeren alueen maissa on myös monia eri murteita, joita on syntynyt, kun siirtomaavallan aikana kielet ovat sekoittuneet alueella. Välimeren alueen maissa puhutaan laajimmin ja tunnetuimmin espanjaa, jota puhutaan tietenkin Espanjassa, mutta myös esimerkiksi Maltalla. Espanjan kieli on sukua ranskan ja italian kielille, sillä ne ovat kaikki romaanisia kieliä. Toinen merkittävä kieli Välimeren maissa on arabia. Vaikka arabiaa puhutaankin eniten arabimaissa, on kieli tuttu myös esimerkiksi Libyassa. (Välimeren kielet, n.d.)

Muita Välimeren maissa puhuttuja kieliä ovat muun muassa ranska, italia, kreikka sekä katalaani. Ranskaa puhutaan eniten Euroopassa, mutta sillä on myös merkittävä asema kansainvälisessä diplomatiassa sekä kaupan käynnissä. Italian kielellä on myös merkittävä asema kansainvälisesti niin musiikissa, taiteessa kuin muodissa. Kreikan kieli on indoeurooppalainen kieli, jota puhutaan Kreikassa sekä Kyproksella ja sen asema on merkittävä kirjallisuudessa sekä filosofiassa. Katalaani on iberoromaaninen kieli, jota puhutaan rajatulla alueella. Tähän alueeseen kuuluu Katalonia, Balearien saaret, Valencia sekä Andorra. Katalonia on merkittävä osa Katalonian kulttuuria sekä kirjallisuutta. (Välimeren kielet, n.d.)

Välimeren alueen maissa teittely on erityisen tärkeää vanhemmille sukupolville sekä uskonnollisuus näkyy maissa vahvasti. Uskonnollisuuden vuoksi esimerkiksi pukeutuminen voi olla joissain maissa rajoitetumpaa, mikä taas aiheuttaa turistien kohdalla omia haasteitaan. Tuttavuus on myös eri tasolla kuin Suomessa. Esimerkiksi Espanjassa on tavallista tervehtiä kaikkia suutelemalla molemmille poskille tavatessaan. On myös tavallista, että uusia ihmisiä kutsutaan kahville tai jollekin muulle virvokkeelle, kuten sangrialle, joka on ainakin Espanjassa suosittu virvoke. (Välimeri ja sen matkakohteet, n.d.)

Kuten jo uskonnollisuuden kohdalla mainitsin, on turisteilla pukeutumisen kanssa toisinaan ongelmia. Pukeutuminen voi olla liian rentoa alueilla, jossa vaadittaisiin hieman peittävämpää pukeutumista. Uima-rannoilla on hyvä pukeutua uimapukuihin, mutta esimerkiksi kauppaan ja muuhun kadulla kävelyyn se ei paikallisten mukaan ole kovin sovelias. Tarkkaa pukeutumista kuitenkin vaaditaan vain uskonnollisissa kohteissa, kuten kirkoissa ja luostareissa. Näissä täytyy olla olkapäät sekä polvet peitettynä, sillä se osoittaa myös kunnioitusta paikallisille. (Välimeri ja sen matkakohteet, n.d.)

Välimeren alueen maissa pidetään myös paheksuttavana humalaisia nahistelijoita. Suurin moite turisteille tulee siitä, että he eivät osaa juoda ilman riehumista tai he juovat liian paljon alkoholi tuotteita, sillä ne ovat halvempia, kuin mitä heillä kotimaassaan myydään. Välimeren alueen maissa juominen yhdistetään myöskin nautiskeluun, ruokaan ja seuraan, jolloin yksinjuominen on heille outo ja vieras käsite. (Välimeri ja sen matkakohteet, n.d.)

2.1.1 Espanja

Espanja on yksi Välimeren alueen 21 maasta, ja siihen kuuluu myös useita Välimeren alueen saaria. Espanjan tunnetuimpia saaria ovat esimerkiksi Ibiza, joka tunnetaan bilesaarena sekä Mallorca, joka on suomalaisten perheiden suosima lomakohde. (Välimeri ja sen matkakohteet, n.d.) Espanjan pääkapunki Madrid sen sijaan houkuttelee kaupunkimatkailijoita ihastelemaan kaudista arkkitehtuuria, kulttuuria sekä espanjalaista ruokaa. Espanjalaisten urheilukulttuuri on erityisen vahvaa Madridissa jalkapallon takia, Madridissa on nimittäin kahden huippujoukkueen jalkapallostadionit, Real Madridin Estadio Santiago Bernabéulle sekä Atlético de Madrid Estadio Vicente Calderón. (Apollomatkat, n.d.)

Kuva 2. Espanjan kartta (Albatros Travels, 2024).

Kuumien ja kuivien kesien vuoksi Espanjassa maastopalot ovat yleisiä, ja niiden vuoksi viranomaiset voivat sulkea teitä. Korkeat lämpötilat altistavat myös lämpöhalvauksille sekä auringonpistoksille, joten asianmukainen suojautuminen, kuten hattu tai varjossa pysyminen ja nesteyttäminen ovat tärkeitä. Kuumimpina päivinä on myös tärkeää vältellä suoraa auringonpaistetta sekä liiallista fyysistä rasitusta. (Ulkoministeriö, 2024.)

Vaikka Espanja onkin suomalaisille turisteille melko turvallinen matkakohde, voivat he silti joutua terrorismin tai rikosten uhreiksi. Arvotavaroista kannattaa pitää huolta ja esimerkiksi kaikkia rahoja ei tule säilyttää samassa paikassa taskuvarkaiden vuoksi. Mielenosoitukset ovat myös yleisiä pääkaupungissa Madridissa sekä Kataloniassa. Mielenosoituksia tulisi välttää, sillä niissä joutuu usein ryöstön kohteeksi väen paljouden takia. Erityisesti julkisissa kulkuvälineissä, lentokentällä ja suurissa väkijoukoissa omista matkatavaroista on hyvä pitää erityisen hyvää huolta. Tärkeistä asiakirjoista, kuten passista, olisi hyvä olla kopiot eri paikassa kuin missä alkuperäisiä säilytetään. Turisteja huijataan myös luottokorttien käytön yhteyksissä. (Ulkoministeriö, 2024.)

2.1.2 Italia

Italia tunnetaan niin saappaanmuotoisena maana, UNESCON maailmaperintökohteiden maana sekä erinomaisen ruoan maana. Italia on tunnettu huippumuodistaan ja laatumerkeistään, kuten Gucci ja Armani, sekä urheiluautoistaan, kuten Ferrari ja Lamborghini. Italia kätkee sisälleen myös kaksi itsenäistä pikkuvaltiota, joita ovat Vatikaani sekä San Marino. (Välimeri ja sen matkakohteet, n.d.) Italia on matkailijoille kuitenkin turvallinen maa, mutta erityistä varovaisuutta tulisi kiinnittää tavaroihinsa liittyen varsinkin turistikohdeissa, julkisissa kulkuvälineissä sekä väkijoukoissa. (Ulkoministeriö, Italia, 2024.)

Kuva 3. Italian kartta (Depositphotos, 2024).

Italian ilmasto poikkeaa osittain myös Välimeren normaalista ilmastosta. Kesät ovat kuumia ja kuivia valtaosassa Italiaa, mutta Pohjois-Italiassa talvet ovat sateisia ja kylmiä. Alpeilla vallitsee vuoristoilmasto, jolloin kesät ovat viileitä ja talvet todella kylmiä. Kielen ja kulttuurinen jakautuminen näkyy maassa eri alueilla. Luoteis-Italia toimii liikevaihdon keskuksena, sillä sieltä löytyy Torino, joka on maan suurin teollisuuskaupunki. Koillis-Italia sen sijaan painottuu ruokaan sekä kauniiseen Venetsiaan. Historiallisena alueena pidetään luonnollisesti Roomaa ja tämän Colosseumia sekä Etelä-Italian Napoliä, josta matkailijat voivat löytää Pompeijin rauniot. Sisiliasta matkailijat löytävät maukasta ruokaa sekä arkeologisia kokemuksia. (Välimeri ja sen matkakohteet, n.d.)

Suuri osa Italiasta on seismimisesti aktiivisella alueella, joten maanjäristykset ovat mahdollisia. Kesäisin lämpötila voi nousta yli 40 astetta valtaosassa Italiaa, jolloin kannattaa välttää räsäystä, ulkotiloissa olevien nähtävyyksien kiertämistä sekä jonotusta suoraan auringonpaisteen alla. (Ulkoministeriö, 2024.) Italiassa on yhteensä 14 tulivuorta, joista kolme ovat aktiivisia. Nämä kolme ovat Etna, joka sijaitsee Sisilian itärannikolla, Stromboli, joka sijaitsee Sisilian pohjoispuolella sekä Vesuvius, joka sijaitsee Campaniassa Napolinlahden rannikolla. (Autoliitto, n.d.)

2.1.3 Kreikka

Kreikka on suosittu matkakohde sen kauniiden kaupunkien ja saarien, upea historian ja myyttien ansiosta. Esimerkiksi Knossos tuo matkailijoille mieleen kreikkalaisesta mytologiasta tunnetun minotauruksen, jossa yhdistyi ihmisen ruumis härän päällä ja hännällä. (Välimeren matkakohteet, n.d.) Ateena on Kreikan pääkaupunki, joka tarjoaa sinne matkailijoille antiikin raunioita, kulttuuria sekä kaupunkielämyksiä. Museot tarjoavat kulttuuria Troijan sodasta sekä kuninkaiden naamioista. (Kosonen, n.d.)

Kuva 4. Kreikan kartta (Matkaoppaat, 2024).

Vaikka Ateenaa kuvataan upeana kohteena, on siellä myös kaottinen liikenne, huono ilma sekä paljon meteliä, joka osittain johtuu kaottisuudesta liikenteessä. Ateenassa on Akropolis-kukkula, jonka päällä sijaitsee Parthenonin temppeli, ja siitä puhutaan Ateenan tärkeimpänä nähtävyytenä. Kukulalla on myös museo, jossa on nähtävillä muinaisia muistoja sekä kulttuurillisesti merkittäviä esineitä (Kosonen, n.d.)

Akropoliin juurella on vanha politiikan ja kaupanteon keskus, Agora, josta on nähtävillä sen entisöidyt rauniot. Rauniot koostuvat pääosin sen 13 metriä korkeista torneista. Koska Agora oli an-

tiikin Ateenan sydän, voidaan nykyisestä Ateenan sydämenä pitää Syntagmaa, jonka aukiolla sijaitsevat parlamenttitalo sekä uusklassisesti rakennetut rakennukset. Syntagmassa sijaitsee kaksi puistoa, joista toinen on Olympoksen Zeuksen temppeli eli Olympieion ja toinen on Kansallispuutarha. Exárcheiassa taas on Kansallinen arkeologinen museo, jossa on nähtävillä muinaisia muistoja yli 5 000 vuoden ajalta eri puolilta Kreikkaa. Kaupunki on myös tunnettu talojen seinäiä koristavista graffiteista sekä elävästä musiikista, joka soi alueen tavernoissa. (Kosonen, n.d.)

Se, miten Kreikan pienet ravintolat eroavat esimerkiksi Suomen pienistä ravintoloista on se, että niissä maksuna käy vain käteinen. Laskun maksamisen jälkeen asiakkaille tarjotaan ilmainen lasillinen rakia, joka on maustettua anisviinaa. Monissa ravintoloissa oletetaan myös 10 % tippiä. (Kosonen, n.d.)

Vaikka Ateena onkin monelle mieluinen lomakohde, ei sinne kannata suunnata pienten lasten kanssa. Kadut eivät ole asfalttipäällysteisiä, vaan mukulakiviteitä. Ateenan kadut ovat myös ruuhkaisia, jolloin kävely tai metro ovat turisteille parhaita. (Kosonen, n.d.) Vaikka Kreikka onkin yleisesti turvallinen maa, varsinkin turistisaarilla (Ulkoministeriö, Kreikka, 2024.), taksien edullisuus on hämäävää turisteille, sillä ne ovat epäluotettavia, eivätkä välttämättä osaa suunnistaa Ateenan kaduilla. (Kosonen, n.d.)

Matkalaisia kuitenkin kehoitetaan välttämään varaamasta majoitustaan ja liikkumasta Omoniaukion lähetyvillä olevia alueita, sillä se on anarkistiryhmien aluetta. Alueen syrjäseutuja tulisi välttää sekä pimeällä olisi hyvä olla aina joku seurassa. Ateenassa on tapahtunut myös paljon raiskaustapauksia, jonka vuoksi naisia varoitetaan lähtemästä tuntemattomien matkaan, nousemasta vieraisiin autoihin tai epäilyttäviin takseihin. (Ulkoministeriö, 2024.)

Maassa on myös tärkeää noudattaa maan lakeja ja käytäntöjä, jotta välttää ankarat rangaistukset. Turistien vieraillessa arkeologisilla alueilla, ei sieltä saa ottaa mukaansa edes kiviä tai muuta pientä irtoesineitä. Joissain turistikohteissa, kuten museoissa, saattaa olla myös kuvauskieltoja, joita tulee noudattaa. (Ulkoministeriö, 2024.)

Kuten myös Espanjassa ja Italiassa, myös Kreikassa ilmenee maastopaloja kuumien ja kuivien kesiä yhteydessä. Toisinaan myös rankkasateet aiheuttavat vaaratilanteita alavilla alueilla luoden tulvia vuorilta valuvien vesien ja mudan kanssa. (Ulkoministeriö, 2024.)

3 Matkustusturvallisuus

Ennen matkaa, monet matkailijat tutkivat matkustusturvallisuuteen liittyviä artikkeleja. Matkailijat hyödyntävät pääosin Ulkoministeriön julkaisemia matkustustiedotteita, sillä niihin voidaan luottaa ja ulkoministeriöllä on kerättyä sivuilleen yhteensä 160 maasta matkustustiedotteet, joissa on mukana Suomen edustus tai jokin muu yhtä luotettava lähde. Matkustustiedotteet ovat myös ajankohtaisia sekä sisältävät pitkältikin ajalta tietoa maiden yleisestä turvallisuudesta. Matkustustiedotteiden ei ole kuitenkaan tarkoitus kieltää matkustajia matkustamasta kyseiseen maahan, vaan toimivat ainoastaan suosituksina, sillä matkustaja tekee omat matkapäätöksensä aina itse. (Ulkoministeriö, n.d.)

Matkustustiedotteissa on yhteensä viisi eri tasoista turvallisuusastetta. Ensimmäisenä on noudattaa tavanomaista varovaisuutta, toisena tulee noudattaa erityistä varovaisuutta. Kolmantena astena on välttää tarpeetonta matkustamista kohteessa. Neljäntenä pyydetään välttämään kaikkea matkustusta kohteessa ja viimeisenä pyydetään poistumaan maasta välittömästi. Vaikka matkakohteen turvallisuustaso olisi ennen matkaa vain tavanomainen varovaisuus, olisi hyvä tarkkailla, ettei turvallisuusaste muutu matkan aikana. (Ulkoministeriö, n.d.)

Matkailuturvallisuus sisältää kolme eri toimintaympäristöä, sisäinen, ulkoinen sekä matkailun turvallisuus. Sisäinen turvallisuus kattaa viranomaisresurssit, rikokset sekä yhteiskunnallisen hyvinvoinnin. Ulkoinen turvallisuus pitää sisällään sotimisen, onnettomuudet sekä kansainvälisen rikollisuuden. Matkailuturvallisuuteen kuuluu asiakkaat, matkailukeskus sekä toimintaympäristö. Toimintaympäristöllä on laaja vaikutus matkailuprosessin turvallisuuteen. Matkailuprosessilla tarkoitetaan matkailijaa, matkailualueita, yritystä sekä sen sisäistä ja ulkoista toimintaympäristöä. Matkailuprosessissa yleisesti määriteltynä turvallisuus tarkoittaa matkan sujumista ilman häiriötä. (Iivari, 2012, 15, 22.)

Matkailu on globaali ilmiö, joka perustuu yli rajojen liikkumiseen, esimerkiksi maiden ja valtioiden välisten rajojen ylitykseen, yhteistyöhön, niin maiden kuin eri matkailutoimijoiden yhteistyöhön, sekä yksilöiden valinnan vapauteen. Myös tämän vuoksi matkailun turvallisuusmäärittäminen on vaikea määrittää, sillä kyseessä on todella laajoja kokonaisuuksia sekä erilaisia vaikutussuhteita. (Iivari, 2011, 2.)

3.1 Turvallisuus

Turvallisuus on laaja määritelmä. Sillä voidaan tarkoittaa kuka tai mikä tuottaa turvallisuuden tunnetta sekä kuka on turvallisuuden kohteena, mutta se voi olla myös tila, jossa henkilöön, tämän omaisuuteen tai toimintaympäristöön ei kohdistu riskejä tai ne ovat hyväksyttävällä tasolla. Turvallisuus voi toimia myös määritelmänä epätoivottujen muutosten ehkäisemiseksi sekä välttämiseksi. (Iivari, 2011, 1; Iivari, 2017, 188.) Turvallisuutta voidaan myös määritellä haittana tai jonnäköistä vahinkoa aiheuttavana toimintana. Turvallisuutta voidaan määritellä myös tuotteiden sekä toiminnan laadun mukaisesti. (Iivari, 2011, 1.)

Turvallisuus sekä turvattomuus voivat olla objektiivisia eli ulkoisia tekijöitä, kuten matkakohteen sijainti, tai subjektiivisia eli koettuja asioita, kuten ryöstön kohteeksi joutuminen. Turvallisuutta voidaan pitää myöskin peruspyrkimyksenä, arvona sekä tarpeena. Turvallisuus ja sen tarve näkyy ihmisten tasolla siten, että on tarvetta suojautua ja puolustautua ulkopuolisilta vaaroilta, kuten terrorismilta tai taudeilta. Turvallisuutta tarvitaan myös pitämään järjestystä yllä sekä henkisen tasapainon säilyttämiseksi. Arvona turvallisuus edustaa luotettavuutta sekä tilanteiden ennustettavuutta. (Niemi, 2000, 21–22.)

Turvallisuuden määritelmä voidaan kiteyttää myös kolmella sanalla, varautuminen, verkostoituminen sekä viestintä. Turvallisuuden määritelmä voi olla arkinen, mutta koskeaa myös kansainvälisesti, esimerkiksi maiden välisiä suhteita. Turvallisuus ja siihen liittyvä käsitys lähteekin alhaalta ylöspäin, jolloin turvallisuus tavoittaa ensin yksilöt, sitten paikallisyhteisöt ja sen jälkeen koko kansan ja turvallisuus koostuu yksilöiden, paikallisyhteisöjen ja kansan yhteisistä turvallisuustarpeista. Yksilö tai ryhmä ei kuitenkaan voi koskaan saavuttaa täydellistä turvallisuutta, mikä vahvistaa turvallisuuden olevan suhteellinen käsite sekä riippuvainen yksilöstä sekä tämän haavoittuvuudesta ja kohdistuvasta riskistä. (Iivari, 2011, 1.)

Koska ihmiset ovat yksilöllisiä, ei voida sanoa tarkasti tai määritellä kaikkia mahdollisia uhkia, koska kaikki eivät koe asioita samalla tavalla. Asia, jonka toinen kokee uhkaksi, voi olla toiselle todella pieni asia. On myös tärkeää miettiä, onko turvallisuuden määritelmän tavoitteena, että kaikki mahdolliset uhkakuvat ovat ihmisten kontrolloitavissa. (Iivari, 2017, 188.) Yksilöllisellä tasolla jokaisella on tällöin oman näköinen ymmärrys, mikä on turvallisuus ja tämä ymmärrys tulee yksilön taustasta, aiemmista kokemuksista sekä myös ammattisidonnaisesta näkökulmasta. Se

luo kaikille yksilöllisen mielikuvan, käsitteen siitä, mitä turvallisuus on sekä mitä turvallisuus pitää sisällään. (Iivari, 2011, 1.)

Turvallisuuden tunnetta herättää myös maan mielikuva. Maat, joissa on huonompi elintaso, yhteiskuntarakenteen tai koulutustaso kuin Suomessa, eivät välttämättä tuo matkailijoille turvallisuuden tunnetta. Mielikuvat kuitenkin muuttuvat helposti, joten niiden säilyttäminen on elintärkeää matkakohteen imagolle. Ihmisten mielikuviin ei myöskään voida vaikuttaa eikä niitä voida vaihtaa. (Iivari, 2017, 16.)

Turvallisuus on yksi olennaisimmista osista matkailijan matkakokemuksesta. Turvallisuus perustuu jo varausta tehdessä turvalliseen matkakohteeseen sekä turvallisuuden tunne vahvistuu matkan aikana pienten tekijöiden avulla. Matkailijan turvallisuuden tunteeseen vaikuttaa jokainen kohtaaminen matkailijan palvelupolun aikana, kuten hotellin työntekijöiden tai paikallisten kauppioiden kohtaaminen. Turvallisuuden tunne syntyy niin ympäristöstä, terveydestä sekä kohtaamisista matkan aikana. Turvallisuuteen liittyy myös riskit, niiden tunnistus, niihin varautuminen sekä ennaltaehkäisy. (Visit Finland, saatavilla 18.9.2024.)

3.2 Matkakohteen turvallisuus

Kun asiakas on valitsemassa matkakohdettaan, suureksi merkittäväksi tekijäksi nousee matkakohteen turvallisuus. Turvallinen matkakohde voi nousta jopa matkakohteen laadun edelle tai matkakohteen eksoottisuuden edelle. Ostopäätös voi vaihtua muiden kokemista epäturvallisista kokemuksista, sillä tunnemme turvallisuuden heikenneen joitain muita kohtaan emmekä halua ottaa riskiä. Turvallisuus voi olla myös valttikortti joillekin matkakohteille, sillä turvallisuus mielikuvana on matkailijoille tärkeä. (Iivari, 2017, 14–15.)

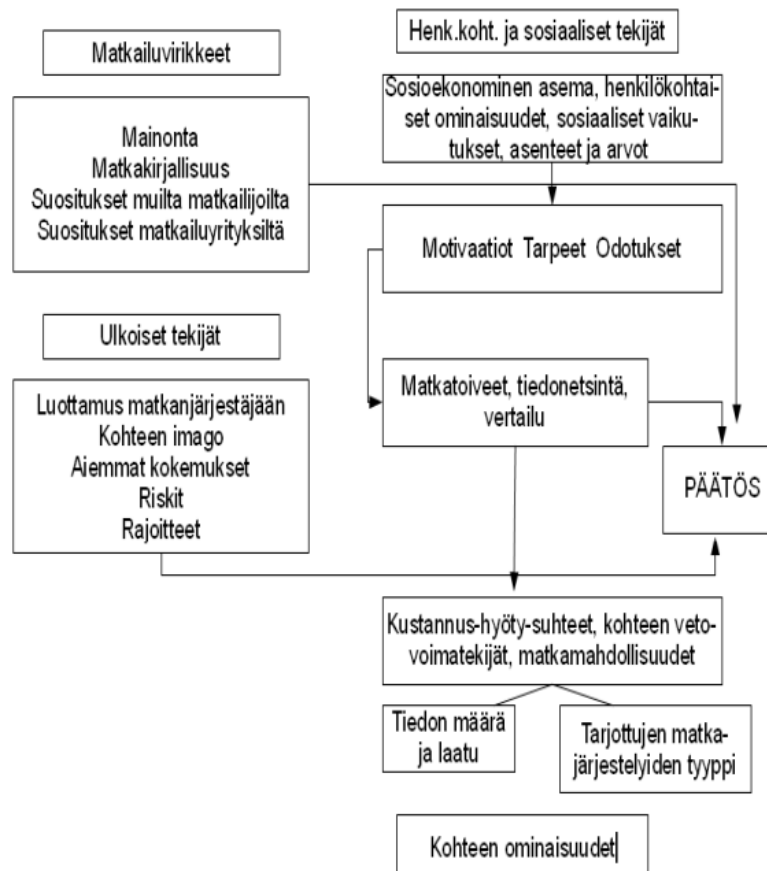
Turvallisuutta ei kuitenkaan kannata ylikorostaa, sillä se voi tuoda matkailijalle negatiivisen tunteen tai epäilyksen, että kohde ei olekaan niin turvallinen, sillä sen turvallisuudesta puhutaan jatkuvasti eikä välttämättä luotettavaan sävyyn, mitä matkailija haluaisi kuulla. Jatkuva turvallisuuden vakuuttelu voi tuoda tunteen, että kohteelle asiakkaiden turvallisuus on sivuseikka, varsinkin, jos turvallisuudesta puhutaan huolimattomasti. (Iivari, 2017, 14–15.)

Turvallisuudesta ajatellaan, että turvallisuus ja siihen perustuva tunne perustuu pelkästään poliisin, ensihoidon ja pelastuslaitoksen toimintaan. Nykyaikana turvallisuutta voivat lisätä myös matkailijan omat luomat tukiverkostot, kuten esimerkiksi paikalliset, jotka voivat yhtälailla auttaa ja tuoda matkailijoille turvallisuuden tunnetta. Myös eri toimijat, kuten esimerkiksi hotellit ja kaupat voivat tuoda matkailijoille turvallisuuden tunnetta suojelemalla matkailijoita esimerkiksi ryöstön yrityksessä. Hotellin työntekijät voivat myös varoittaa matkailijoita vaarallisista kohteista ja alueista, joita välttää koko loman ajan tai vain pimeinä ajankohtina. (Iivari, 2017, 15–16.)

3.3 Matkakohteen valinta

Matkakohteen valintaan vaikuttavat nykypäivänä monet asiat. Schmollin matkapäätösprosessissa luetellaan niin matkailuvirikkeet, henkilökohtaiset sekä sosiaaliset tekijät, ulkoiset tekijät sekä kohteen ominaisuudet. (Kuva 5.) Matkailuvirikkeisiin luetaan niin matkakohteen mainonta, siitä kertova kirjallisuus, kuten matkaesitteet, muiden matkustajien antamat suositukset sekä matkailuyritysten suositukset. Ulkoisiin tekijöihin vaikuttaa kohteen imago, eli mielikuva matkakohteesta, aiempi matkustuskokemus, varmuus ja luotto matkanjärjestäjään sekä matkan mahdolliset riskit ja rajoitteet. (Fletcher, Fyall, Gilbert, Wanhill, 2018, 57.)

Riskit sekä aiemmat kokemukset vaikuttavat matkailijan lähtöpäätökseen. Jos kohteen imago vaikuttaa epäturvalliselta tai kyseisestä maasta tai matkakohteesta on ainoastaan negatiivisia kokemuksia, ei se ainakaan kannusta lähtemään kyseiselle matkalle. Negatiivinen uutisointi sekä muiden matkailijoiden kokemukset kohteesta vähentävät matkailijan mielenkiintoa matkustaa kohteeseen. Riskejä voivat olla esimerkiksi kohteen rikostilastot, jos ne ovat korkeita esimerkiksi ryöstöjen tai väkivallan uhan vuoksi. Muita riskejä voivat olla esimerkiksi virkavallan korruptoituneisuus, joka vähentää matkustajan turvallisuuden tunnetta. (Fletcher ym., 2018, 57.)

Kuva 5. Schmollin matkapäätösprosessi, (Fletcher ym., 2018, 57).

3.4 Matkakohteen vetovoimatekijät

Yksi matkaan johtavista päätöksistä, on matkailijan motiivi. Jotta matkailijaa voidaan ymmärtää, täytyy ymmärtää, miksi hän lähtee juuri tälle matkalle ja mikä häntä matkailussa ylipäättää motiivi. Motivaatio kuitenkin ohjaa ihmisiä toimimaan tietyllä tapaa, jolloin voidaan myös olettaa, että motivaatio on voima, joka ohjaa matkailijaa kohti matkailupalveluiden kulutusta ja käyttöä. (Fletcher ym., 2018, 43.) Toisinaan motivaatio löytyy myös halusta paeta samaa, vanhaa arkea. Krippendorf (1989) kertoo omassa teoriassaan, että toisinaan motivaatio voi löytyä levosta ja energian keräämisestä, sosiaalisista suhteista, uusien paikkojen ja tapojen löytämisestä, onnellisuudesta, paosta arjen rutiineista, sisäisestä oppimisesta sekä oppimistarkoituksesta. (Korstanje, 2013, 175.)

Matkailun motivaatiotekijät ovat tällöin osittain psykologisesti ymmärrettävissä ja selitettävissä. Motivaatio on kuitenkin moniulotteinen ja siihen vaikuttaa monet tekijät. Matkailussa matkailijat matkustavat eri kohteisiin, sillä heillä on erilaisia tarpeita, joita heidän täytyy täyttää. Motivaatiotekijät ovat myös yksilöllisiä, ja niihin vaikuttaa niin kulttuuri kuin aiemmat matkustuskokemukset. (UKEssays, 2021.)

Vuonna 1977, Dann kehitti teoriamallin, joka kuvastaa niin matkailijan haaveita matkustaa kuin matkakohteiden luonteenomaisuutta sekä vetovoimatekijöitä. Työntötekijät määrittävät matkailijoiden sisäiseksi motiiveiksi, jotka ohjaavat turistia etsimään kohdetta, joka voisi täyttää turistin tarpeet liittyen tämän matkaan. Sisäisiä motivaatiotekijöitä voivat olla esimerkiksi lepo ja rentoutuminen, seikkailu, terveystemat tai sosiaalinen vuorovaikutus. (UKEssays, 2021.) Vetotekijät sen sijaan kuvaavat matkakohteen houkuttelevia puolia, kuten nähtävyyksiä, rantoja. Työntötekijöitä pidetään kuitenkin ratkaisevammassa roolissa, kun puhutaan matkan varaamisesta, mutta vetotekijät kuitenkin useimmiten ratkaisevat matkakohteen sijainnin. (UKEssays, 2021.)

Matkakohteen vetotekijöinä voi vaikuttaa myös turvallisuus, auringonpaiste ja sen määrä sekä kohteen edullisuus. Vetovoimatekijänä voi toimia myös mahdollisuudet liikkumiseen, alueen pienet kylät ja niiden ainutlaatuisuus voi herättää myös matkailijoiden kiinnostuksen, sekä millainen kulttuuri kohteessa on ja miten se eroaa omasta kulttuurista, myös nähtävyydet sekä viihdepalvelut voivat toimia vetovoimatekijöinä matkailijalle. (UKEssays, 2021.)

4 Naisten turvallisuuden riskit

Naisiin kohdistuvaa väkivaltaa, sen uhkaa, raiskausta tai sen yritystä tai seksuaalista ahdistelua on kokenut suurin osa maailman naisista. Arvioltaan joka neljäs maailman naisista kokee vähintään kerran elämässään seksuaalista häirintää, WHO:n raportin mukaan kaikista maailman naisista jopa 36 % kokee sitä kerran elämässään (WHO, 2012.) Esimerkiksi Suomessa vuonna 2017 toteutetun tasa-arvobarometrin ja siitä saadun raportin mukaan Suomessa jopa 38 % naisista on kohdannut väkivaltaa tai muita edellä mainittuja toimia. Naiset kokevat myös muunlaista epäasiallista käytöstä heitä kohtaan, kuten vihapuhetta, vähättelyä sekä nimillä kutsumista. Häirintä myös kohdistuu useammin nuoriin, alle 35-vuotiaisiin naishenkilöihin. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2018.)

Häirintä voi olla esimerkiksi epäsoveliasta ehdottelua, koskettelua, huomion antamista ja sen jatkamista, kun huomion kohde on pyytänyt lopettamaan. Häirinnässä ja sen tekijässä oli kuitenkin eroja. Tasa-arvobarometrin mukaan naisten kohdalla ainoastaan miehet olivat häirinneet, kun taas miesten kohdalla molemmat sukupuolet olivat häirinneet. Naiset kokevat tutkimuksen mukaan enemmän vihapuhetta liittyen sukupuoleen kuin miehet. Vihapuhe ja uhkaukset väkivallasta vaikuttivat ainakin vähemmistöihin kuuluviin naisiin, joista neljäsosa joutui vähentämään omia menojaan, varsinkin myöhäiseen ajankohtaan tapahtuvia menoja, omien pelkojensa vuoksi. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2018.)

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan yksipuolista ja ei-toivottua seksuaalista käytöstä, joka loukkaa toisen henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta. Tällöin se voi olla niin sanallista, sanatonta kuin fyysistä. Toisinaan myös ilmapiiristä tulee ahdistava tai nöyryyttävä, joka lisää tilanteen harmillisuutta. Seksuaalinen häirintä muuttuu häirinnäksi silloin, kun kohde ei pidä siitä tai toimintaa jatketaan, vaikka kohde ilmaisisi sen olevan epämiellyttävää. Esimerkiksi kaksimieliset vitsit, asiattomat huomautukset vartaloon tai seksuaalisuuteen liittyen, seksuaalisuusyhteinen ehdottelu, seksin ehdottaminen epäasiallisessa yhteydessä ja fyysinen lähentely ovat seksuaalista häirintää. (MLL, 2022.)

Seksuaalinen ahdistelu taas on rikos, joka sisältää seksuaalista häirintää. Seksuaalinen ahdistelu on seksuaalista itsemääräämisoikeutta loukkaava teko, joka voi olla niin fyysistä kuin sanallista.

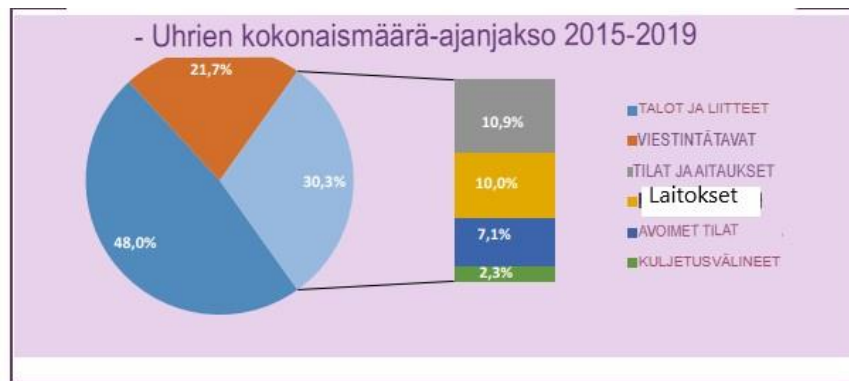
Seksuaalisen häirinnän määritelmä kuitenkin määräytyy mitä tilanteessa on sanottu sekä mikä tilanteen vakavuudesta sekä osapuolten välisen suhteen perusteella. (Naisten linja, 19.9.2024.)

Välimeren alueen maiden seksuaalirikollisuuksista nostan esimerkiksi Espanjan. Espanjassa vuonna 2019 seksuaalirikoksen uhreina oli 6 368 naishenkilöä, ja määrä oli noussut edellisistä vuosista. Vuosien aikana 23 706 naista joutui seksuaalirikoksen uhriksi. (Espanjan rikostilastot, n.d.)

Seksuaalirikoksen kohteiksi joutuvat niin espanjalaiset naiset, mutta tutkitusti myös muiden maiden kansalaisia. Maan seksuaalirikosten uhreista yli puolet (76 %) oli espanjalaisia ja loput (25 %) olivat ulkomaalaisia. Tilastot ovat kuitenkin antaneet kansalaisuuksien suurimmat uhriryhmät ja Euroopan unionin jäsenmaista suurimmat uhrimäärät tulivat Romaniasta sekä Puolasta. Vaikka suurin prosenttiosuus tulee maan omista kansalaisista, ei se poissulje ulkomaalaisten kansalaisten osuuksia, ja vaikka kaikkien kansalaisuuksien osuuksia ei olekaan tuotu ilmi tilastoissa, on ulkomaalaisten osuus silti merkittävä. (Espanjan rikostilastot, n.d.)

Espanjassa seksuaalirikosten määrä vaihtelee. Rikosten määrä on voitu tilastoida niin vuosien kuin kuukausien mukaan. Kausiluonteisuus näkyy myös tilastoissa, ja tilastojen perusteella suurin määrä ilmoitetuista seksuaalirikoksista tapahtuu heinä-elokuussa, jolloin on myös lomasesonki. (Espanjan rikostilastot, n.d.)

Seksuaalista häirintää tapahtuu myös monessa paikassa, kuten kuvasta 6 voi nähdä. Espanjassa häirintää tapahtuu eniten asunnoissa, ja siihen ryhmään kuuluu noin puolet (48 %) seksuaalirikosten uhreista. Seuraava ryhmä on viestintäreitit, kuten sosiaalinen media, ja siellä seksuaalirikoksia tapahtuu 30 %. (Espanjan rikostilastot, n.d.) Sosiaalisessa mediassa seksuaalista häirintää voivat olla seksuaalissävytteiset viestit ja kuvat, ei toivottu ehdottelu. (Mielenterveystalo.fi, n.d.) Loput prosentit jakaantuu muille tiloille, kuten rakennuksille, esimerkiksi työpaikat, avoimille tiloille, kuten puistot, rannat, kahvilat, sekä liikennevälineisiin, kuten julkinen liikenne tai taksit. (Espanjan rikostilastot, n.d.)

Kuva 6. Espanjan seksuaalirikosten paikat (Espanjan rikostilasto, 2024)

Tilastojen mukaan seksuaalirikosten uhrien suurin ikäryhmä on 18–30-vuotiaat, joka kattoi 33 % rikosten uhreista. Seuraava ikäryhmä oli alle 18-vuotiaat, ja se kattoi 39 % kaikista uhreista. Suuremmat ikäryhmät saivat pienemmät prosentit. 31–40-vuotiaita uhreja oli 14 %, 41–50-vuotiaita 9 % ja yli 65-vuotiaita 1 %. Tilastojen mukaan suurin osa seksuaalirikosten uhreista on tällöin ollut nuoria aikuisia tai alaikäisiä.

Naisten väkivaltaan liittyvät pelot johtuvat muun muassa aikaisemmista väkivaltaisista tilanteista. Pelkotilat voivat liittyä muun muassa julkisiin tiloihin, joissa he ovat yksin ja on pimeää. Pelot voivat liittyä myös työpaikkaan, jossa työntekijälle ehdotellaan epäsoveliaasti tai kerrotaan seksistiisiä vitsejä. Suurin osa naisista pelkää kävellä yksin esimerkiksi pimeillä kujilla, metsissä tai yleisissä julkisissa paikoissa. Pimeissä, julkisissa paikoissa on suuri vaara joutua pahoinpitelyn tai raiskauksen uhriksi. (Honkatukia, 2000, 159.)

Kaduilla voi ilmetä myös huutelua tai muuta seksuaalista ahdistelua, mutta usein näiden tilanteiden uhrin eivät hakeudu poliisin luokse, sillä koetaan, ettei näistä ole tarpeeksi todistetta tai ettei poliisi voi tehdä, esimerkiksi huutelulle, mitään. Huuteluista myös koetaan, että ne ovat harmitomia tilanteita, sillä niissä harvoin tapahtuu mitään muuta. Tämä on kuitenkin haitallinen ajatusmalli, joka normalisoi miesten seksuaalista häirintää normaaliksi käytökseksi. (Honkatukia, 2000, 161.)

Kun tuntematon henkilö lähestyy naishenkilöä julkisella paikalla, täytyy naisen tehdä nopea analyysi henkilöstä, onko tämä esimerkiksi kiihtyneessä tilassa, vaikuttaako humalaiselta tai muuten vaaralliselta henkilöltä. Yleisesti naisten odotetaan olevan mukavia ja tilanteeseen mukautuvia,

vaikka tulisivatkin ahdistelluksi, sillä he eivät halua loukata tai satuttaa ahdistelijaansa. Mikäli nainen taas osoittaa aggressiivisesti, ettei pidä miehen toiminnasta, voi tämän käytös muuttua aggressiiviseksi naista kohtaan. (Honkatukia, 2000, 161–162.)

Koska tilanteet käyvät usein nopeasti, on naisten ollut jo vuosien varrella pakko miettiä, miten he tilanteessa toimivat, jos sellainen omalle kohdalle osuu. Täytyy kuitenkin muistaa, että naiset ja tytöt eivät joudu elämään jatkuvassa pelossa liikkeussaan kotinsa ulkopuolella. Naiset ovat luoneet niin sanotun turvallisuusrutiinin, jota he noudattavat, jos jotain ikävää on tapahtumassa. Osa naisista turvautuu väkivaltaan, jotta pääsevät tilanteesta pois. Osa taas suojautuu hankkimalla välineitä, kuten pippurisumutteen, jota pitävät esimerkiksi takin taskussa tai käsilaukussaan. Yksi tapa on myös välttää katsekontakteja tuntemattomien kanssa, mutta se ei ole aina mahdollista julkisilla paikoilla. (Honkatukia, 2000, 162.)

4.1 Ulkonäölliset erot Välimeren maiden ja Pohjoismaiden välillä

Välimeren alueen maiden ja Pohjoismaiden välillä on ulkonäöllisiä eroja, joista osa tuntuu vaikuttavan merkittävästi naisten turvallisuuteen, sillä poikkeava ulkonäkö herättää varmasti huomiota, joko hyvässä tai pahassa. Välimeren maissa on totuttu oliivinsävyiseen tai hieman tummempaan ihonväriin, joka on merkki ihon sopeutumisesta runsaaseen auringonvaloon, ja tällöin pigmenttiä on enemmän, joka suojaa UV-säteilyltä sekä auringonpolttamiselta. (Burgess, 2023.) Pohjoismaissa taas iho on paljon vaaleampi vähäisemmän auringonpaisteen vuoksi. Vaalea iho kuitenkin edistää D-vitamiinin tuotantoa vähäiselläkin auringonpaisteella, kuten talvella. (Grubbe, 2009; McGraw-Hill, 2010, 394–397.)

Välimeren alueen maissa hiusten alkuperäinen väri vaihtelee tummanruskean ja mustan värin välillä. Hiukset ovat myös todella paksut sekä suorat tyypiltään, kun taas Pohjoismaissa hiukset vaihtelevat sävyiltään vaaleasta vaaleanruskeaan ja hiustyypiltään ovat suorat. Pohjoismaissa on myös tyypillisempää olla punaiset hiukset. Välimeren alueen maissa silmien värinä löytyy hiusten tapaan myös tumma väri. Tummanruskeat silmät tarjoavat paremman suojan kirkkaalta auringonpaisteelta. Pohjoismaissa yleisin silmien väri on sininen, vihreä tai harmaa, sillä vaaleampi väri on yleistä alueilla, joilla ei ole niin paljoa auringonvaloa. (Frost, 2006, 86–87.)

Näiden fyysisten ominaisuuksien erilaisuus voi vaikuttaa siihen, miten matkailijat koetaan Väli-meren alueen maissa sekä miten matkailijat kohdataan eri kulttuurien sisällä ja kulttuurien välillä. Ulkonäköön liittyvät piirteet eivät ole ainoastaan biologisia, vaan ne voidaan myös liittää kulttuurisiin odotuksiin sekä stereotyyppioihin, jotka tulevat eri kulttuureista.

4.2 Turvallisuutta suojaavat tekijät

Lait ovat merkityksellisiä tekijöitä, jotka suojelevat raiskauksen tai muun väkivallan uhriksi joutuneita. Suomeenkin saatiin kunnollinen seksuaalilaki voimaan vasta 2023. Sitä ennen seksuaalilaki perustui vain väkivallan tai sen uhkaan, kun taas uudistettu seksuaalilaki perustuu henkilön antamaan suostumukseen. Uudistuksen myötä myös rangaistukset rikoksista kovenevat. Raiskaus ei kuitenkaan ole ainoa seksuaalinen teko, jonka rangaistavuus tai säännös muuttuu. Seksuaalinen ahdistelu on jatkossa muutakin, kuin pelkkää koskettelua, se voi olla esimerkiksi seksuaalisten kuvien levittämistä ilman lupaa tai jos henkilöä loukataan seksuaalisesti, esimerkiksi haukkumalla. (Oikeusministeriö, n.d.)

Espanjassa oli seksuaalirikoslaki, jossa raiskaus tuomittiin raiskaukseksi, jos uhri kykeni todistamaan oikeudenkäynnissä, että on joutunut kokemaan väkivaltaa tai sen uhkaa, muulloin tämä oli vain seksuaalista hyväksikäyttöä, joka tiesi tekijälle pienempää tuomiota. Lokakuussa 2022 voimaan tulleella uudella lailla, jossa määritettiin, että kaikki ilman suostumusta harrastettu seksi oli raiskausta, kuitenkin vahingossa alensi kaikkien muiden seksuaalirikosten tuomioita, sillä samassa laissa yhdistettiin eri seksuaalirikosten kategorioita. (Carvajal, El Mundo, 2023; Lankinen, 2023.)

Lainsäädäntöä ollaan kuitenkin muuttamassa Espanjan päähallituspuolueen PSOEN:n toimesta, ja tämä virhe tapahtui vain, koska tuomareilla ei ole ollut koulutusta seksuaalirikoslakeihin ja niiden päätöksiin, jotka kohdistuvat naisiin. Espanjan puolueen Podemosin tasa-arvoministeri Montero kuitenkin sanoo, ettei lakia tarvitsisi muuttaa heti, vaan ainoastaan tuomareita kouluttamalla laista tulisi helposti tulkittava. (Carvajal, El Mundo, 2023; Lankinen, 2023.)

Naisten matkailuturvallisuutta suojaavia ilmiöitä löytyy netistä paljonkin. Esimerkiksi Facebookista löytyy yksinmatkustaville naisille moniakin eri ryhmiä, joissa naiset jakavat omia matkakokemuksiaan sekä kommentoivat muiden kokemuksia. Samoissa ryhmissä myös tiedotetaan vaaroista liittyen kyseiseen matkakohteeseen. (Tsapovsky, 2022)

Naisten keskuudessa on myös tunnettu SafeUp-sovellus, jonka toiminta perustuu vapaaehtoisten naisten toimintaan. Se on perustettu yksinmatkustavien naisten turvaksi ja toimii 39 maassa, Välimeren maista on mainittu ainakin Ranska sekä Espanja. Sovellus on kaikille ilmainen. Se antaa naisille pääsyn ei-turvallisesta tilanteesta, tai kun hän on kävelemässä yksin myöhään kotiin. Sovelluksessa on kartta, josta nähdään avuntarjoajat ja sovelluksen avulla joku on tavoitettavissa vuorokauden jokaisena tuntina. Kun nainen tarvitsee apua, hänen tarvitsee vain soittaa ja vapaaehtoistyöntekijä voi hälyttää naiselle poliisit, mikäli tilanne vaatii. Jotta sovellus olisi turvallinen, ei naisen puhelimen sijaintitietoja jaeta muille, kuin naista auttaville tahoille eli SafeUp:n vapaaehtoistyöntekijälle. (Tsapovsky, 2022.)

Jotta nainen voi liittyä, hänen täytyy ladata sovellus, syöttää siihen tarvittavat tiedot (puhelinumero, nimi sekä sukupuoli, jotka löytyvät sovelluksesta nainen/muu). Tärkeää on myös ladata oma profiilikuva, jotta sovellus voi todentaa henkilöllisyyden videoprosessin avulla. Myös muita palveluntarjoajia löytyy. Google maps tarjoaa myös sijaintitietoja sekä toiset turvallisuussovellukset, kuten Travel Smart Tguard Safety, mutta Safe Up eroaa näistä sovelluksista vapaaehtoistyönsä puolesta. (Tsapovsky, 2022.)

Sovelluksen vapaaehtoistyöntekijäksi ei pääse ihan kuka tahansa. Vapaaehtoisten on oltava yli 18-vuotiaita sekä heidän on suoritettava koulutus. Artikkelissa eräs vapaaehtoisista kertoi, että suurin osa puheluista tulee kello 23.00, ja osa puheluista tulee maailmanlaajuisesti, silloin kun kyseisessä matkakohteessa on yö. Puheluita tulee myös niin perheenäideiltä, opiskelijoilta kuin turisteilta, jolloin kyse ei ole vain nuorten naisten, vaan kaikkien naisten auttamisesta. (Tsapovsky, 2022.)

5 Tutkimuksen toteuttaminen

Tässä kappaleessa keskityn tutkimuksen esittelyyn, tutkimusongelmaan sekä millaisia menetelmiä käytin tutkimusta tehdessäni.

5.1 Tutkimusongelma

Hyvä tutkimusongelma on yksinkertainen ja selkeä. Tutkimusongelma kiteyttää yhdellä tai useammalla kysymyksellä, mitä tutkimuksesta halutaan tietää. Tutkimusongelma voi myös muuttua tutkimuksen kehittyessä. Tutkimusongelmat pitävät kuitenkin tutkimusta kasassa, joten on tärkeää osata rajata tutkimusta tarpeeksi. (Günther, Hasanen, 2024.)

Tutkimusongelmanani on naisten turvallisuuden tunteen heikkeneminen Välimeren alueella. Haluan selvittää, mitkä tekijät vaikuttavat tähän turvallisuuden tunteen häviämiseen, sekä miten tällaisia tilanteita voidaan välttää tai ennaltaehkäistä. Selvitän myöskin, missä seksuaalista ahdistelua tapahtuu eniten ja mitkä tekijät, kuten matkailijan henkilökohtaiset ominaisuudet, voisivat tähän vaikuttaa.

Opinnäytetyöni tarkoitus on selvittää naisten matkustusturvallisuutta Välimeren alueen maissa. Tarkoituksena on tutkia, mitkä tekijät vaarantavat naisten fyysisen ja henkisen koskemattomuuden rikkoutumisen. Tutkin, millaista häirintää naiset ovat kokeneet, tuleeko häirintä paikallisilta vai muilta turisteilta, tapahtuuko häirintää sesongin aikana vai sen ulkopuolella sekä millaista apua he ovat tilanteeseen saaneet. Keinot, joita naiset voivat käyttää päästäkseen pois ahdistavasta tilasta, voivat olla hyödyllisiä muille, jotka kokevat samoja asioita.

Työni tavoitteena on lisätä tietoisuutta häirinnästä Välimeren alueella sekä miten siihen kannattaisi suhtautua sekä millaista apua tilanteeseen on mahdollista saada hyödyntäen muiden kokemuksia.

Tutkimuskysymyksiäni ovat:

- missä ja millaisissa tilanteissa turvattomuutta on esiintynyt?

- onko matkailijan henkilökohtaiset ominaisuudet, kuten hiusten ja silmien väri herättänyt ei-toivottua huomiota?
- millaista kyseinen häirintä on ollut, jos sitä on esiintynyt?

5.2 Laadullinen tutkimus

Tutkimuksella on aina tarkoitus tai tehtävä. Tutkimuksen tarkoitus voi olla kartoittava, kuvaileva, selittävä tai ennustettava, ja tutkimus voi sisältää moniakin eri piirteitä sekä sen tarkoitus voi muuttua tutkimuksen edetessä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2004, 128–129.)

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus auttaa ymmärtämään ihmisten tapoja, uskomuksia, asenteita, kokemuksia, käyttäytymistä sekä vuorovaikutusta. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on selittää ihmisen toimintaa sitä koskevien päämäärien ymmärtämisen avulla (Vilka, 2021, 21.) Kvalitatiivinen tutkimus auttaa lähestymään tutkittavaa ilmiötä enemmänkin humanistisena kuin idealistisena, jonka vuoksi kvantitatiivista tutkimusta pidetään luotettavampana nimenomaan numeraalisten tilastojen perusteella. Tutkimuksen tulee olla hyvin suunniteltu, kuten myös tutkimuksen tavoitteiden tulisi olla suunnitellut. Tutkimukselle tulisi määrittää ennalta menetelmät, jotta se vähentää tutkimuksen harhaanjohtavuutta. Tutkimusten yhdistäminen voisi myös tuoda tutkimukseen hyödyllisiä näkökulmia. (Pathak, Jena & Kalra, PubMed Central, 2013.)

Kvalitatiivinen tutkimus on kokonaisvaltaista tiedonhankintaa, jossa tieto hankitaan luonnollisista, todellisista tilanteista. Tutkimuksessa ihminen on tiedonkeruun lähteenä ja saadun aineiston perusteella voidaan tehdä induktiivista analyysiä. Tutkimuksessa käytetään laadullisia menetelmiä, kuten teemahaastatteluja sekä dokumenttien analysointia. Kohdejoukko on myös tarkkaan valittu, jotta tutkimus on luotettava. Tutkimussuunnitelma muuttuu tutkimuksen edetessä ja sen toteutus on joustavaa. Tapauksia kohdellaan ainutlaatuisina ja sitä hyödynnetään myös tutkimuksen aineiston analysoinnissa. (Hirsjärvi ym., 2004, 155.)

Kvantitatiivinen tutkimus perustuu johtopäätöksiin, teoriaan, käsitteisiin sekä hypoteesien esittämiseen. Teoria tarjoaa ideoita sekä mahdollisesti piilotettuja oletuksia liittyen tutkittavaan ilmiöön, tuo ilmi monimutkaisuuden sekä luo ennusteita ja selityksiä ilmiölle. (Hirsjärvi ym., 2004, 131.)

Laadullinen tutkimus voidaan toteuttaa lomakehaastattelulla. Lomakehaastattelulla kerätään aineistoa, ja saadaan vastauksia kysytyihin ongelma-kohtiin. Kysely on täysin strukturoitu kysymysten kuin vastaustenkin suhteen. Kyselytutkimusta ei käytetä yleensä laadullisiin tutkimuksiin, mutta sen avulla voidaan jakaa vastaajat laadullisiin luokkiin. Lomakehaastattelun kysymysten täytyvät olla haastattelulle merkittäviä sekä viitata tutkimuksen ongelma-kohtiin ja teoriaan. (Tuomi, Sarajärvi, 2009, 74.)

Opinnäytetyön kysely toteutuu kvalitatiivisella, eli laadullisella tutkimuksella. Aion laatia kyselyn liittyen ongelma-kohtiin naisten turvallisen matkailun puolesta, sekä etsiä millaisia epäkohtia näissä maissa on kohdattu. Valitsin tutkimusmenetelmäkseni kvalitatiivisen menetelmän, koska se perustuu teoriaan sekä auttaa ymmärtämään ilmiötä, jota tutkitaan.

Valitsin kvalitatiivisen tutkimuksen myös siksi, että se tarjoaa syvällisempää ymmärrystä tutkittavan ilmiön monimutkaisista ja herkistä piirteistä. Seksuaalinen häirintä on monitasoinen ilmiö, johon sisältyy niin kulttuurisia, sosiaalisia kuin yksilöllisiä tekijöitä. Välimerellä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset erot voivat vaikuttaa siihen, miten seksuaalista häirintää koetaan, tunnistetaan ja käsitellään. Kvalitatiivinen tutkimustapa mahdollistaa näiden vivahteiden tutkimisen, koska se keskittyy ihmisten kokemuksiin toisin kuin kvantitatiivinen, joka keskittyy enemmänkin numeerisiin seikkoihin.

5.3 Kyselyn laatiminen ja toteutus

Kysely toimii tutkimuksen aineistonhankintamenetelmänä ja se toteutetaan webropol-kyselypohjalla. Kyselyn jakaminen tapahtuu kohderyhmälle sopivasti, sillä se jaetaan vain naisille tarkoitettuun Facebook-ryhmään. Kysely julkaistiin Facebook-ryhmään ja se oli siellä avoinna kaksi viikkoa. Kysely jaettiin naistenhuoneelle, jolloin kohderyhmän osuus täyttyi, sillä tutkimus perustuu naisten matkailuun. Minulla kohderyhmänä ovat matkailevat naiset, varsinkin ne, jotka matkailevat Välimeren alueella. On myös tärkeää määrittää, mitä kyselyllä haluaa selvittää.

Kyselylomake (liite 1) on laadittu hyödyntäen ensin vastaajien perustietoja sekä sen jälkeen syvennytty kysymään kysymyksiä liittyen tutkittavaan ongelmaan, eli seksuaaliseen ahdisteluun. Sy-

ventävät kysymykset perustuvat myöskin teoriaan. Kyselyn kysymykset on ajateltu mahdollisimman selkeiksi ja helposti vastattaviksi. Kyselyä laatiessa täytyy myös muistaa, ettei siitä tule liian pitkää, sillä se vähentää vastaajien mielenkiintoa vastata.

Kyselylomakkeen (liite 1) kysymysten muotoilu on tärkeää. Sen vuoksi eri kysymystyyppisiä olisi hyvä käyttää. Avoimissa kysymyksissä vastaajat voivat vastata laajemmin, mutta monivalintakysymykset tuovat helpotuksia vastaajille, sillä heidän ei tarvitse silloin miettiä vastauksia. Osalla ei myöskään ole kaikkiiin kohtiin vastauksia, joten monivalinnan avulla voidaan karsia kyselyä kohderyhmälle sopivammaksi ja piilottaa heiltä kysymyksiä, johon he eivät voi vastata kokemuksen puutteen vuoksi. Kyselyn luomisessa on tärkeää tietää kelle kyselyä luo, eli kuka on kyselyn kohderyhmä. (Hirsjärvi ym., 2004, 199, 201.)

Koska kysely tapahtuu webropol-pohjalla, tämä tekee minulle valmiit kaaviot vastauksista, jotka voin liittää opinnäytetyöhöni sekä tämän jälkeen analysoida tuloksiani. Kyselylomakkeen (liite 1) avulla voin myös määrittää, missä maassa on naisten mukaan vähiten häirintää. Tässä saan myös paljon tietoa, miten esimerkiksi silmien ja hiustenväri muun muassa lisäävät tai vähentävät turvallisuuden tunnetta vai vaikuttaako nämä asiat ollenkaan.

5.4 Luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuus määrittyy eri kriteerien perusteella, joka perustuu pääosin kahteen osa-alueeseen, joita ovat reliabiliteetti ja validiteetti. Validiteetti tarkoittaa, että tutkimus todella mittaa tai tutkii sitä, mitä on tarkoitus tutkia, ja vastaa vastaukseen tutkimuskysymyksiin ja reliabiliteetti selittää tutkimustulosten toistettavuutta. (Tuomi, Sarajärvi, 2017, 76–77.)

Jotta tutkimusta voidaan pitää luotettavana, tulisi tutkimuksen olla virheetön, luotettava sekä puolueeton. Validiteettia ja reliabiliteettia voidaan määritellä mittaus- ja tutkimusmenetelmän tai tulosten näkökulmasta. Tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti ovat kytköksissä toisiinsa. Mitä alhaisempi reliabiliteetti tutkimuksessa on, sitä alhaisempi myöskin tutkimuksen validiteetti on. (Hiltunen, 2009.)

Validiteettia käytetään ilmaisemaan mittaus- tai tutkimismenetelmän sopivuutta mittaaman tutkittavalle ilmiölle kuuluvaa ominaisuutta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2008, 226–227.) Validiteetti voidaan todeta hyväksi, silloin kun kysymykset sekä valittu kohderyhmä sopivat. Tutkimuksen validiteettia arvioidessa on tärkeää arvioida, miten tutkimustapa ja käytetyt menetelmät vastaavat tutkittavaa ilmiötä. Tutkimustavan tulisi kunnioittaa tutkittavan ilmiön olemusta sekä kysymysten asettelua. Validiteetti tarkoittaa siis tutkimuksen tai väitteen pätevyyttä eli oikeutta vako sitä käytetty aineisto, tutkimismenetelmät ja tutkimuksesta saadut tulokset esitettyjä väitteitä. (Hiltunen, 2009.)

Reliabiliteetti ilmaisee taas, miten luotettavasti, huolellisesti sekä toistettavasti käytetty mittaus- tai tutkimusmenetelmä mittaa haluttua ilmiötä. Reliabiliteetti voidaan mitata esimerkiksi toistomittauksilla, joilla katsotaan, onko tulokset saatu sattumalla vai tuleeko toistoa vastauksiin. Tutkimus on luotettava silloin, kun tulokset saadaan tutkimusta toistaessa samanlaisina. Tutkimusmenetelmä voi olla reliaabeli eli luotettava, mutta jos tutkimus ei ole validi eli pätevä, ei tulokset vastaa sitä, mitä tutkimuksella haettiin. (Hiltunen, 2009.)

Omassa tutkimuksessani reliabiliteetti ilmenee siten, että tutkimuksen tulokset toistuvat. Toistuvuutta näkyy niin matkakohteissa, seksuaalisen häirinnän toiminnassa, ulkonäölliset piirteet sekä matkaseura. Kysely on toteutettu huolella sekä viitaten teoriaan. Tutkimukseni validiteetti on myös hyvä, sillä tutkimusryhmä on valittu huolella ja tutkimuksen kysymykset on myös osoitettu tutkimusryhmälle. Ennen kyselyn varsinaista julkaisua, testasin kyselyn myös lähipiirilläni, jotta näin sen toimivuuden ja huomasin, jos jotain voisi muuttaa.

6 Kyselyn tulokset

6.1 Perustietojen tulokset

Kyselyyn vastasi yhteensä 13 henkilöä. Kyselyyn vastanneiden ikäjakauma oli 19–35-vuotiaat ja yleisimpiä matkustusmaita olivat vastaajien mukaan Espanja ja Italia. Yhdistelmämaista, jossa oli monta eri maata lueteltuna, suosituin oli Kreikan ja Espanjan yhdistelmä, sillä vastaajista viisi yhdisti nämä maat. Kyselyn mukaan eniten matkustettiin perheen kanssa, mutta myös ystävät mainittiin muutamaa otteeseen. Kyselyyn vastanneista kukaan ei matkustanut yksin.

6.2 Seksuaalisen häirinnän tulokset

Kyselyyn vastanneista kuusi ilmoitti seksuaalisesta häirinnästä, ja häirinnän yleisimpiä muotoja olivat huutelu ja koskettelu. Muita häirinnän osa-alueita olivat myös epäsovelias käytös sekä ahdistelu. Toistuvuutta näkyi myös vastauksissa, sillä vastaajista noin puolet kertoivat häirintää tapahtuneen useamman kuin kerran. Häirinnän vaikutuksen tulokset olivat myös yksimielisiä, tunne oli epämielinen ja tilanteesta haluttiin vain nopeasti pois. Eräs vastaajista kuvasi tilannetta seuraavasti ”Ei sen kummempia kuin Suomessakaan. Halu päästä pois tilanteesta, mutta suurempaa paniikkia ei syntynyt.”.

Koska jo näin pienen vastaajamäärän perusteella puolet ovat kokeneet seksuaalista häirintää, olisi kiinnostavaa saada tilastoa suuremman otannan perusteella. Isomman vastaajamäärän kannalta olisi myös merkittävää nähdä, muuttuuko häirinnän muodot, vai pysyykö ne samana kuin pienemmässä otannassa. En kuitenkaan usko, että häirinnän tulokset kokisivat radikaalia muutosta, sillä en usko, että kukaan tykkää tulla ahdistelluksi.

6.3 Seksuaalisen häirinnän ehkäisemisen tulokset

Häirinnän ehkäisemisessä näkyi myös toistuvuutta. Ehkäisemiseksi kerrottiin muun muassa seurassa pysyminen, jolla tarkoitettiin matkustamista tuttujen ihmisten kanssa ja heidän seurassansa

pysymistä reissun aikana. Toisena sanottiin riskialueiden välttämistä, jolloin vältettiin liikkumista pimeillä ja epäilyttävillä kaduilla.

Kolmantena mainittiin turvasovellukset. Tieto siitä, että omaa sijaintia jaettiin tutuille, lisäsi matkailijoiden turvallisuutta. Eräs vastaajista kertoi, että pyrkii välttymään häirinnältä seuraavin menetelmin ”En kiinnitä huomiota huuteluihin, elekielellä näyttää, ettei saa koskea, katsekontaktin välttely”.

6.4 Avunsaaminen ja turvaohjeet matkailussa

Häirinnän kohteeksi joutuneet eivät kuitenkaan kokeneet, että tilanteeseen olisi tarvinnut apua. Yksi vastaajista oli hakenut apua joko paikallisilta tai poliisilta, mutta muuten tilanteista selvittiin muun muassa ”työntämällä vieraita ihmisiä pois” tai ”ettei tilanteesta tehty suurta numeroa”. Kyselyssä kysyttiin häirinnän vähentämistä matkailussa, ja siihen yleisin vastaus oli kulttuurien tietäminen, jonka toi ilmi neljä vastaajaa. Toiseksi yleisin vastaus oli sopiva pukeutuminen tilanteisiin nähden.

Tuloksista ilmeni, että vastaajat kokivat parhaaksi vaihtoehdoksi lähteä ahdistavasta tilanteesta yhdessä ystävien kanssa pois, jotta tilanne ei ainakaan riistäydy enempää käsistä. Toisinaan tilanteesta ei myöskään kannata tehdä numeroa, jotta tilannetta ei pahenna. Koska maissa ja kulttuureissa on niin paljon eroja, olisi hyvä tutustua maan tapoihin ja kulttuuriin ennen matkaa, jotta väärinymmärryksiä ei sattuisi kulttuurierojen vuoksi. Esimerkiksi Espanjassa on normaalia tavatessa suudella kahdesti poskelle ja tuloksissa kävi ilmi, että ainakin yksi vastaaja oli tuonut espanjalaisen tervehtimisen esille vastauksessaan.

Tutkimuksesta käy ilmi, että yksi turvallisuuden tunnetta lisäävistä tekijöistä on se, että osaa hienman paikallista kieltä, sillä se voi pelastaa monista ahdistavista tilanteista. Myös eri matkablogien lukeminen, jossa varoitetaan turvattomista alueista voisi olla hyödyllinen. Matkustustiedotteet ovat myös tärkeitä, sillä niistä nähdään maan turvallisuustilanne.

Turvaohjeita tuli ilmi kyselystä myös muihin osa-alueisiin. Pukeutumisessa on tärkeää muistaa pukeutua tilanteisiin sopivasti, esimerkiksi uskonnollisissa maissa ei ole sopivaa mennä kirkkoon

paljastavissa vaatteissa. Pukeutuessa on myös tärkeää miettiä, ettei kiinnitä liikaa huomiota itseensä, sillä se voi altistaa rikollisuudelle. Esimerkiksi kalliit merkkivaatteet ja laukut voivat kiinnittää varkaiden huomion.

Pukeutumisessa on myös hyvä ottaa huomioon muut henkilöt, olivat he sitten paikallisia tai turisteja. Ei ole sopivaa mennä esimerkiksi bikineissä ravintolaan, vaikka ravintola olisikin rannalla, sillä se loukkaa paikallisia ja voi häiritä muita ravintolan asiakkaita eikä se ole myöskään ravintolaetikettiin kuuluvaa. Merkkivaatteilla sen sijaan voi houkutella varkaita kimppuunsa, sillä siten näyttää, että henkilöllä on paljon rahaa käytössään.

Tärkein turvaohje on kuitenkin kunnioitus toisia kulttuureja kohtaan. On parempi kysyä paikallisilta heidän kulttuuristaan, jos jokin asia liittyen toimintatapoihin tai kulttuuriin on epävarmaa, sillä moni paikallinen mieluusti haluaa kertoa omasta kulttuuristaan. Näin ei ainakaan vahingossakaan loukkaa paikallisia epäkunnioittamalla heidän kulttuuriaan tietämättömyyden vuoksi.

Matkailun näkökulmasta annettiin myös turvaohje. Kyselyyn vastanneet sanoivat, että hotellin tai muiden matkailuyritysten tulisi puuttua paremmin häirintään ja sen ennaltaehkäisemiseen. Uskon vahvasti, että hotellit ja muut matkailuyritykset kuitenkin puuttuvat häirintätapauksiin, jotka tapahtuvat heidän toimipisteillään, mutta heillä ei ole mahdollisuuksia puuttua heidän toimintaympäristönsä ulkopuolella tapahtuvaan häirintään.

6.5 Matkailijan ulkonäölliset piirteet

Vaaleahiuksisia matkailijoita oli yhteensä seitsemän. Ulkonäöllisten piirteiden kohdalla vaaleahiuksisista kuusi vastasi saaneensa ylimääräistä huomiota hiustenvärinsä vuoksi. Sinisilmäisistä vastaajista kolme sanoi saaneensa ylimääräistä huomiota silmien värinsä vuoksi. Kyselyssä ei huomioitu niinkään muiden hiustenvärien saamaa ylimääräistä huomiota, vaan keskityttiin nimenomaan vaaleisiin, sillä ne ovat epätavallinen hiusväri Välimerellä. Siniset tai vihreät silmät voivat myös tuoda ylimääräistä huomiota, sillä Välimerellä yleisin silmien väri on ruskea.

Tuloksista nähdään, että vaaleahiuksiset saavat osakseen paljonkin ylimääräistä huomiota. Osa syy on todennäköisesti siinä, että hiusväriin ei olla totuttu ja sen vuoksi siihen kiinnitetään enemmän huomiota. Siniset tai vihreät silmät nähdään myös eksoottisina, sillä Välimerellä yleisin silmien väri on ruskea.

Sinisilmäisiä matkailijoita oli yhteensä kuusi ja vihreitä oli neljä. Matkailijoista kolme henkilöä koki saaneensa ylimääräistä huomiota silmiensä takia, mutta seitsemän vastaajaa ei kokenut saaneensa ylimääräistä huomiota silmiensä vuoksi. Tämä saattaa tarkoittaa myös sitä, että jokaisen turistin kohdalla, jolla on siniset tai vihreät silmät, ei enää lähdetä tekemään sen enempää tuttavuutta, sillä turisteja on kausiluontoisesti paljon ja eri silmienvärejä nähdään paljon kauden aikana.

6.6 Seksuaalisen häirinnän yleisyys Välimeren alueen maissa

Seksuaalisen häirinnän yleisyydestä vastaajat olivat yhtä mieltä. Häirintä koettiin yleiseksi Välimeren matkakohteissa, mutta osa vastaajista arveli häirinnän johtuvan kulttuurieroista enemmänkin kuin tarkoituksellisesta häirinnästä. Välimeren maissa fyysinen kontakti on yleisempää kuin Suomessa, joka voi johtaa epämukaviin kokemuksiin ja väärinymmärryksiin. Eräs vastaajista kuvaili seuraavin sanoin, kun kysyttiin seksuaalisen häirinnän yleisyydestä Välimerellä ”Siellä lähestytään ihmisiä enemmän ja näytetään kiinnostusta voimakkaammin mikä voi ylittää rajoja”.

Välimeren matkakohteista Turkki nousi eniten negatiivisen leiman saaneena matkakohteena. Turkista mainittiin, miten vaaleahiuksiset ystävät olivat saaneet muun muassa paikallisilta yrittäjiltä kosintoja ja kehuja hiuksista. Yksi vastaajista kertoi, että ”Turkissa koin, että vaaleahiuksisia ystäviäni katsottiin pidempään, osa sai jopa kosiskeluja siellä paikallisilta yrittäjiltä”.

Vastaajat ovat kuitenkin voineet jatkaa matkustelua epämukavien kokemustenkin jälkeen. Vastaajista yhdeksän tiesi mahdollisista turvatoimista, kuten paikallisesta hätänumerosta, ennen matkaansa sekä mahdollisesti turvattomista alueista. Myös mahdollisia turvatoimia häirinnän ehkäisemiseksi keksittiin. Eniten tuotiin esille kulttuurien eroihin tutustumista ja turvaohjeita, joita voisivat olla valmistautuminen etukäteen ennen matkaa tutustumalla paikalliseen sanastoon sekä maan lainsäädäntöön.

Matkailija on aina vastuussa itsestään. Matkailuyritykset voivat toki antaa neuvoja ja vinkkejä, mihin kannattaa mennä liikkueessaan kaupungilla ja mihin ei kannata. Matkailuyritykset eivät kuitenkaan ole vastuussa, jos matkailija ei noudata annettuja neuvoja. Matkailuyrityksillä on vastuu ainoastaan oman toimintaympäristönsä häirinnän ehkäisemisessä.

Erityisiä turvallisuusvinkkejä tuli ainoastaan yksi kappale. Turvallisuusvinkissä kehoitettiin pysymään aina oman seurueen lähetyvillä ja vältettävän yksin harhailua, varsinkin öisin. Tällä tavoin kaikilla on turvallisempi olo olla reissussa, kun tietää, että kaikilla on kaikki kunnossa ja kaikki ovat turvassa.

7 Pohdinta

Opinnäytetyön aihe on tärkeä, sillä se voi auttaa monia naisia suojautumaan ahdistelulta ja toimia varoittavana esimerkkinä, kun tuloksista selviää, millaisia häirintätapauksia naiset ovat Välimeren maissa kokeneet. Koen, että työ on myös siinä määrin onnistunut, sillä ennaltaehkäisevä työ seksuaalista ahdistelua vastaan on todella tärkeää, kaikkien sukupuolten osalta, vaikkakin tässä työssä se painottuu naisten näkökulmaan.

Tämän opinnäytetyön kirjoittaminen toi itselle enemmän varmuutta siihen, että tilanteisiin, jotka näyttävät itselle epäilyttäviltä tulee puuttua, mutta siten, ettei aseta itseään vaaraan samalla, kun pyrkii auttamaan muita. Työssäni opin analysoimaan vastauksia sekä käyttämään laadullista tutkimusta. Keskeisimpiä tuloksia työssäni olivat seksuaalisen häirinnän kokeneiden määrä sekä milaista seksuaalista häirintää he ovat kokeneet. On myös oleellista saada vastauksia, miten kehittää omaa ammatillista toimintaansa, jotta matkailijalle voitaisiin tarjota turvallinen kokemus.

Saavutin tavoitteeni tekemällä viikkosuunnitelman ja seuraamalla sitä. Asetin itselleni selkeät tavoitteet sekä työn sisällön että arvosanan suhteen. Työni vahvuuksiin kuului monien erilaisten lähteiden hyödyntäminen sekä aiheen ja tutkimuksen tueksi saatu henkilökohtainen kokemus. Toinen vahvuus oli se, että mielenkiinto työtä kohtaan säilyi koko prosessin ajan. Työni heikkouksia olivat aikataulutus, sillä välillä aikataulu venyi töiden vuoksi, aiheen rajaus aluksi tuntui vaikealta ja toisinaan teorian etsiminen oli vaikeaa, vaikka kokeili monia eri hakusanoja. Jos voisin jostain tehdä toisin, olisin käyttänyt tiedonhakupalvelua enemmän.

Opin prosessin aikana, että vaikka alkuperäinen suunnitelma olisi itselle hyvä, se voi silti muuttua prosessin edetessä, kun siihen saa vertaisarviointia sekä uusia ideoita arvioinnin kautta. Toisinaan asettaa itselleen liian tarkat kriteerit, mitä työssä pitää olla ja millaisia tuloksia siihen odottaa, mutta tässä työ sai elää hieman vapaammin ja kehittyi omalla tavallaan.

Haasteita opinnäytetyön kirjoittamisessa riitti. Toisinaan tuntui, että mistään ei löydy hyvää lähdekirjallisuutta, mutta kirjaston tiedonhakupalvelu oli itselle iso apu. Ehkä isoin haaste oli siinä, että ajatteli liikaa, että kaikki tieto pitää etsiä itse, mikä nosti omaa kynnystä pyytää apua tiedonhakuun. Huomasin kuitenkin avun pyytämisen jälkeen, että sain paljon enemmän irti, kun varasin

tiedonhakuun ajan kirjastosta. Haasteita ilmeni myös kyselyn vastausten saamisessa, mutta uskon, että se johtuu aiheen arkaluontoisuudesta.

Jatkokehitysideana voisi toimia tutkimus, jossa selvitetään, miten matkailuyritykset voisivat jatkossa parantaa toimintaansa seksuaalisen häirinnän ehkäisemiseksi ja millaisilla työkaluilla häirintää saisi vähennettyä matkailussa kansainvälisellä tasolla. Uusia aiheita tutkimukseni ei kuitenkaan antanut. Jatkokehitysideana voisi toimia matkailualan yrityksille suunnattu kysely, jolla voitaisiin kartoittaa heidän toimintaansa häirinnän ehkäisemiseksi.

Oma ammatillinen kasvuni tulee näkymään matkailussa ahdistaviin tilanteisiin puuttumisessa. Työ on antanut paljon rohkeutta jatkossa toimia entistä päättäväisemmin häirintään puuttumisessa matkailuyrityksissä. Olen myös oppinut uusista turvaohjeista, kuten sovelluksista, jotka jatkossa tukevat omaa matkailuani sekä omaa toimintaani matkailualalla.

Lähteet

Apollomatkat, saatavilla 19.4.2024, [Madrid](#)

Burgess L, (2023) , <https://www.medicalnewstoday.com/articles/320639>

Carvajal A, (2023), El Mundo, [Espanjan seksuaalilaki](#)

EEA, (2000), Välimeren matkailu, [medsea.fi.pdf](#)

Espanjan kartta, <https://www.albatros-travel.fi/matkakohteet/eurooppa/espanja/kartta>

Espanjan rikoslaki, saatavilla 23.10.2024 , [Rikoslaki](#)

Espanjan seksuaalirikosten paikat (Espanjan rikostilasto, 2024), <file:///C:/Users/Koti/Downloads/Informe%20sobre%20violencia%20contra%20la%20mujer%202015-2019.pdf>

Fletcher J, Fyall A, Gilbert D, Wanhill S, (2018) Tourism, Principles and practice, 44 – 46

Frost P, (2006), European hair and eye color: A case of frequency-dependent sexual selection? Evolution and Human Behavior, , Hiusten ja silmien värien eroavaisuuksia, 86–87, [Linkki](#)

Grubbe, K. Tieteen kuvalehti, (2009), <https://tieku.fi/ihminen/pohjolan-asukkaiden-vaalean-ihonvarin-hyodyt>

Günther, K , Hasanen, K, Tietoarkisto, saatavilla 20.11.2024, <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-prosessi/tutkimuksen-suunnittelu/>

Hiltunen, L, (2009), Jyväskylän yliopisto, [Linkki](#)

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P, (2004), 131, 155, 199, 201, Tutki ja kirjoita, Kustannusyhtiö Tammi

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2008), 266–227, Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kirjayhtymä

Iivari, P. (2011), 1, <http://matkailu.luc.fi/loader.aspx?id=f9658aa3-6e6a-4041-842e-61d4a04f352b>

Iivari, P. (2012), 14–15, 22, [Matkailun turvallisuus](#)

Iivari, P. (2017), 14–15, 188–192 https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/63093/Matkailututkimuksen_avaink%C3%A4sitteet_pdfA.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Ilmasto-opas.fi, Lisääntyvä kuumuus haittaa Välimeren matkailua, [Välimeren kuumuus matkailun uhkatekijänä](#), luettu 4.10.2024.

Italia, saatavilla 27.4.2024, <https://valimeri.com/italia/>

Italian kartta, [Italian kartta](#)

Italian tulivuoret, Autoliitto, saatavilla 28.4.2024, <https://www.autoliitto.fi/automatkailu/italia/>

Juhila, K. saatavilla 16.2.2024, <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mitaon-laadullinen-tutkimus/laadullinen-tutkimus-ja-teoria/>

Korstanje, M. (2013), La sociología del turismo en Jost Krippendorf, 175, <https://revistas.uexter-nado.edu.co/index.php/tursoc/article/view/3720/3853>

Kosonen, P. Kerran elämässä, saatavilla 3.5.2024, <https://kerranelamassa.fi/kreikka-matkailu/ateena/#>

Kreikan kartta, <http://matkaoppaat.com/zakynthos/>

Lankinen J, (2023), Etelä-Suomen Sanomat, , <https://www.ess.fi/uutissuomalainen/5691178>

McGraw-Hill, J. (2010), The Human Species: An Introduction to Biological Anthropology, 394-397

Mielenterveystalo, saatavilla 25.10.2024, <https://www.mielenterveystalo.fi/fi/aggressio-vakivalta/miten-tunnistaa-seksuaalinen-hairinta-ja-seksuaalivakivalta>

MLL, 2022, [Seksuaalinen häirintä](#)

Naisten linja, seksuaalinen häirintä, saatavilla 19.9.2024, <https://naistenlinja.fi/seksuaalinen-hairinta/>

Niemelä, P., Honkatukia, P. (2000) Inhimillinen turvallisuus, 21, 159, 161–162 Vastapaino

Oikeusministeriö, seksuaalisuuslaki, saatavilla 12.4.2024, <https://oikeusministerio.fi/seksuaalirikoslaki>

Pathak, V., Jena, B. & Kalra, S. (2013), PubMed Central, Kvalitatiivinen tutkimus, [Kvalitatiivinen tutkimus](#)

Salah, M. & Boxer, B. Britannica, 19.4.2024, Välimeren alue, [Välimeri](#)

Schmollin matkapäätösprosessi, Fletcher, Fyall, Gilbert, Wanhill, Tourism Principles and practise, 2018, 57

Sosiaali- ja terveysministeriö, (2018), <https://stm.fi/-/seksuaalista-hairintaa-on-kokenut-lahes-40-prosenttia-naisista-erityisesti-hairinta-kohdistuu-nuoriin-naisiin>

Tuomi, J., Sarajärvi, A. (2009), Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi, 74, 94, Tammi

Tuomi, J., Sarajärvi, A. (2017), Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi, Tammi

UKEssays, 2018, <https://www.ukessays.com/essays/tourism/motivation-for-tourism-push-pull.php#citethis>

UKEssays, 2021, <https://www.ukessays.com/essays/tourism/push-and-pull-factor-in-tourism-tourism-essay.php>

Ulkoministeriö, 12.4.2024, [Espanjan matkustustiedote](#)

Ulkoministeriö, 2024, [Italian matkustustiedote](#)

Ulkoministeriö, saatavilla 18.5.2024, [Kreikan matkustustiedote](#)

Visit Finland, saatavilla 18.9.2024, <https://stfhub.visitfinland.com/guide/travel-and-health-security>

Välimeren kartta, <https://www.istockphoto.com/fi/vektori/v%C3%A4limeri-poliittinen-kartta-osa-alueineen-gm1406147268-457802855>

Välimeren kielet, saatavilla 17.10.2024, <https://valimeri.com/muuta/valimeren-alueen-kielet/>

Välimeri ja sen matkakohteet, saatavilla 19.4.2024, <https://valimeri.com/>

Välimeri ja sen matkakohteet, saatavilla 3.5.2024, <https://valimeri.com/kreikka/kreeta/minotauros/>

WHO, (2012), https://scholar.google.com/scholar_lookup?title=Understanding+and+Addressing+Violence+against+Women&author=World+Health+Organisation&publication_year=2012

Yso, 2016, <http://www.yso.fi/onto/yso/p108565>

Liite 1. Kyselypohja**Taustatiedot**

1. Minkä ikäinen olet

- Avoin

2. Missä Välimeren maissa olet matkustanut

- Monivalinta

Espanja

Kreikka

Turkki

Italia

Ranska

Monaco

Egypti

Bosnia ja Hertsegovina

Tunisia

Algeria

Marokko

Israel

3. Millaisessa seurassa olet yleensä Välimeren alueella matkustellut?

- Avoin

Seksuaalisen häirinnän kokeminen

4. Oletko kokenut seksuaalista häirintää Välimeren alueen maissa?

-Kyllä/ei

5. Jos kyllä, millaista se on ollut?

- avoin

6. Kohdistuiko häirintä sinuun matkan aikana...

- Monivalinta (kerran, kahdesti, useammin)

7. Millaisia tunteita kokemasi tilanteet sinussa aiheutti?

- Avoin

8. Millä keinoilla pyrit välttymään seksuaaliselta häirinnältä?

- Avoin

Henkilökohtaiset ominaisuudet ja huomion saaminen

9. Minkä väriset silmät sinulla oli?

- Avoin

10. Jos vastasit siniset/vihreät, koitko saavasi niistä ylimääräistä/ ei-toivottua huomiota?

- Kyllä ei

11. Minkä väriset hiukset sinulla oli matkustaessasi?

12. Jos vastasit vaaleat hiukset, koitko saavasi ylimääräistä/ ei-toivottua huomiota hiustenvärisi vuoksi?

- Kyllä, ei

Seksuaalinen häirintä ja matkakohteen imago

13. Koetko, että seksuaalinen häirintä on yleistä Välimeren matkakohteissa?

- Avoin

14. Onko seksuaalinen häirintä mielestäsi vaikuttanut jonkin Välimeren kohteen imagoon?

- Avoin

15. OVATKO aikaisemmat kokemukset vaikuttaneet matkakohteen valintaan?

- kyllä/ei

16. Jos kyllä, miten ne vaikuttivat valintaasi?

- avoin

Avun saanti ja turvaohjeet matkailussa

17. Koitko saavasi apua ahdistavaan tilanteessa esimerkiksi paikallisilta, viranomaisilta?

- avoin

18. Olitko tietoinen ennen matkaa mahdollisista turvatoimista (yleinen hätänumero, mitä alueita kannattaa välttää), joita matkakohteesi tarjosi seksuaalisen häirinnän ehkäisemiseksi?

- Kyllä/ei

19. Oletko voinut matkustaa epämukavan matkakokemuksen vuoksi?

- Avoin

20. Millaisilla keinoilla uskot, että häirintää voisi vähentää matkailussa?

- avoin

21. Haluatko antaa kanssamatkustaville vielä jotain erityisiä vinkkejä turvallisuuteen liittyen (esimerkiksi hyviä matkailuryhmiä tai sovelluksia, joita käytät matkustaessa, esim. SafeUp?), jotka matkailualalla toimivien olisi hyvä tietää?

- avoin